ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobců: **a) S. H.**, **b) D. H.**, zastoupeni Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 3. 2016, č. j. OAM 782/ZA-ZA05-P15-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2017, č. j. 41 Az 5/2016 - 156,

takto:

I. Výroky I a II rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2017, č. j. 41 Az 5/2016 - 156, **se zrušují.**

II. Kasační stížnost proti výrokům III a IV rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2017, č. j. 41 Az 5/2016 – 156, **se zamítá.**

III. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. 3. 2016, č. j. OAM-782/ZA-ZA05-P15-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Žalobcům **se** náhrada nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti **nepřiznává.**

V. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.

VI. Ustanovenému zástupci žalobců Mgr. et Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátu se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 4.114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně a) [dále jen „žalobkyně“ či „stěžovatelka“] podala za sebe a rovněž v zastoupení svého syna [žalobce b)] žádost o udělení mezinárodní ochrany. Tvrzeným důvodem žádosti byla obava z válečného konfliktu na Ukrajině. Žalobkyně uvedla, že žijí se synem v Záporožské oblasti, která je konfliktem zásadně negativně ovlivněna. V blízkosti jejich domova se střílí, přímo ve městě se pohybuje vysoké množství ozbrojenců a vojenské techniky. Dochází k teroristickým útokům a dalším násilnostem, lidé se ztrácí, aniž by tomu státní orgány věnovaly jakoukoliv pozornost. Celá situace je velmi psychicky náročná, lidé žijí ve strachu a v nejistotě, protože vláda situaci neřeší a o ničem je neinformuje. Syn žalobkyně situaci snáší velmi těžce, trpí psychickými problémy. Nadto žalobkyně zmínila obavu ze svého bývalého manžela, z jehož strany byli v minulosti se synem vystaveni domácímu násilí, a rovněž její zdravotní obtíže (mozková hypoxie).

[2] Rozhodnutím ze dne 21. 3. 2016, č. j. OAM-1079/ZA-ZA04-K03-2015, žalovaný ve věci rozhodl tak, že žalobcům se mezinárodní ochrana podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neuděluje.

II. Řízení před krajským soudem

[3] Žalobci napadli rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Brně, který ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Vycházel přitom z obsahu správního spisu, jakož i důkazů provedených při nařízeném ústním jednání. Po shrnutí situace žalobců dovodil, že podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nebyly splněny, neboť žalobci vůbec netvrdili, že by byli na Ukrajině pronásledováni z některého z azylově relevantních důvodů. Dále uvedl, že před příchodem do ČR žila žalobkyně se synem v bytě, který jí bezplatně poskytoval bývalý manžel. Jedná se o ukrajinského občana, který má o svého syna evidentně zájem, neboť jej přijel navštívit i do ČR. V průběhu soudního řízení přitom nevyplynulo, že by měl vůči svému synovi nebo žalobkyni jakékoliv negativní vztahy, neboť je naopak ochoten jim na Ukrajině poskytnout pomoc. Soud se pak vyjádřil i ke skutečnosti, že na území ČR žije matka žalobkyně. Vzhledem k tomu, že jí však již nebyla prodloužena doplňková ochrana, která jí byla v minulosti udělena, bude se muset i ona vrátit na Ukrajinu. Je tedy zjevné, že žalobkyně by se ve své vlasti mohla opřít nejen o svého bývalého manžela, ale rovněž o svou matku.

[4] Závěrem se soud zabýval podmínkami pro udělení doplňkové ochrany. V této souvislosti konstatoval, že posledním bydlištěm žalobců bylo město Záporoží nacházející se v Záporožské oblasti, blízko Doněcké oblasti, v níž probíhají boje mezi ukrajinskou armádou a proruskými separatisty. Soud žalobkyni uvěřil, že i místo jejího bydliště je konfliktem ovlivněno a vládne zde všeobecně neutěšená situace. Ta se však bez rozdílu

dotýká všech tamějších obyvatel. Z podkladů řízení ani výpovědi žalobkyně nevyplynulo, že by byla oblast dějištěm přímých vojenských střetů. Nadto ani skutečnost, že se jedná o více prorusky orientovanou oblast, nemůže mít vliv na bezpečnost žalobkyně a jejího syna. Z těchto důvodů soud nedospěl k závěru, že by byly v případě žalobců splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Pro úplnost dodal, že pokud by žalobkyně se svým synem nechtěla žít v oblasti Záporoží, může využít možnosti vnitřního přesídlení.

III. Obsah kasační stížnosti

[5] Žalobci (stěžovatelé) podali proti předmětnému rozsudku kasační stížnost z důvodu nesprávného právního posouzení věci krajským soudem. Stěžovatelé především namítli, že soud zcela chybně vyhodnotil povinnost správního orgánu shromažďovat podklady řízení svědčící jak v neprospěch, tak i ve prospěch účastníků. Odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, a ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 – 58, vztahující se k problematice specifik důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pokud se týče kvality podkladů, které by měl správní orgán v řízení obstarat, citovali stěžovatelé rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71. Zdroje, z nichž správní orgán vychází, musí být především aktuální, důvěryhodné, vyvážené, ověřené z různých zdrojů a zároveň transparentní a dohledatelné. Relevance a váha získaných informací je pak závislá na tom, do jaké míry se věnuje otázkám posuzovaným v daném řízení. Zprávě, která pouze obecně popisuje poměry v zemi původu a nepojednává o specifických otázkách, které musí být v řízení objasněny, bude zpravidla přisuzována menší váha.

[6] V případě stěžovatelů vycházel žalovaný ze zpráv, které nejenže byly velmi obecné, ale rovněž v době podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany dva roky staré. Nejednalo se přitom o podklady, které by poskytovaly jakékoliv informace o bezpečnostní situaci v Záporoží. Stěžovatelé poukazovali na nebezpečnost této oblasti zejména pro rodiny s dětmi (miny ve městě, neustálá přítomnost vojenské techniky, zhoršená bezpečnostní situace). Správní orgán však nezajistil podklady, které by se těmto otázkám věnovaly, a je tedy zřejmé, že nezjistil skutkový stav takovým způsobem, aby o něm nepanovaly důvodné pochybnosti.

[7] Stěžovatelé dále poukazují na skutečnost, že žalovaný i krajský soud zcela pominuly jejich specifické postavení matky s nezletilým dítětem. Ve všech řízeních týkajících se práv dítěte je v souladu s čl. 3 Úmluvy o právech dítěte nezbytné zohlednit jeho nejlepší zájem. Tuto povinnost bezesporu nelze chápat tak, že by snad bylo třeba přiznat mezinárodní ochranu každému nezletilému žadateli, nicméně v souladu s obecným komentářem č. 14 Výboru OSN pro práva dítěte z roku 2013 je třeba nejlepší zájem dítěte vzít v potaz a vyhodnotit jej ve vztahu k jiným právům a zájmům. Tomu odpovídá i znění čl. 20 (stěžovatelé chybně uvádí čl. 19 – pozn. NSS) odst. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou

ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (kvalifikační směrnice). Vzhledem k tomu, že žalovaný vůbec nevzal zájmy nezletilého do úvahy, svoji povinnost nesplnil a krajský soud tak měl jeho rozhodnutí zrušit.

[8] V závěru se stěžovatelé vyjádřili k důvodům přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Důvod přijatelnosti spatřují v tom, že právní otázky, které nebyly krajským soudem vůbec posouzeny (zejména relevance nejlepšího zájmu dítěte v řízení o udělení mezinárodní ochrany), nebyly dosud Nejvyšším správním soudem plně řešeny. Konkrétně nebyla dosud zodpovězena otázka, v jakých případech může vést nejlepší zájem dítěte k udělení mezinárodní ochrany a v jakém případě bude naopak pro poskytnutí statusu azylanta nedostačující. Dále jsou stěžovatelé přesvědčeni, že pochybení krajského soudu měla zásadní dopad do jejich hmotněprávního postavení.

[9] Stěžovatelé tedy shrnuli, že kasační stížnost přesahuje jejich vlastní zájmy a je proto přijatelná. S ohledem na vady, jimiž rozsudek krajského soudu dle jejich mínění trpí, navrhli jeho zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

[10] Žalovaný se k obsahu kasační stížnosti vyjádřil s tím, že stěžovatelé nemohou úspěšně namítat vady právního hodnocení skutkového děje, aniž by upřesnili, které konkrétní důkazy či podklady pro rozhodnutí nebyly nezohledněny. Žalovaný rovněž odmítl, že by bylo jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné, k čemuž odkázal na rozsáhlou judikaturu Nejvyššího správního soudu.

[11] Dále žalovaný poukázal na čl. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, který stanovuje, co je třeba rozumět pod pojmem „nejlepší zájem dítěte". Žalovaný považuje za nesporné, že v daném případě je v nejlepším zájmu nezletilého sloučení rodiny v pobytovém režimu matky.

[12] Ze spisového materiálu je evidentní, že stěžovatele nelze zařadit do okruhu osob, kterým hrozí vážné individuální ohrožení života nebo tělesné integrity ze strany orgánů země původu a že nejsou ani představiteli žádné rizikové skupiny, pročež nebyla prokázána dostatečná míra individualizace jim hrozícího svévolného násilí ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

[13] K námitce vytýkající neaktuálnost podkladů řízení žalovaný zdůraznil, že ke dni vydání rozhodnutí doložil aktuální informace o situaci na Ukrajině opatřené z nezávislých zdrojů, které i soudy hodnotí jako objektivní a vyvážené. Rovněž nelze přehlédnout, že ve srovnání s rokem 2014 se v letech 2015 a 2016 politická a bezpečnostní situace v zemi stabilizovala, ačkoliv centrální vláda nadále neměla pod kontrolou poloostrov Krym a část Luhanské a Doněcké oblasti, na jejichž území byly vytvořeny samozvané republiky ovládané povstalci. Ozbrojené konflikty se přitom soustřeďují pouze k tzv. linii dotyku a

v roce 2015 ani 2016 nedocházelo v jiných oblastech až na výjimky k žádným bezpečnostním incidentům. Poslední bydliště stěžovatelů bylo v Záporoží, které není součástí válečné zóny.

[14] Dále žalovaný uvedl, že neshledal podmínky pro udělení humanitárního azylu. Jedná se o formu mezinárodní ochrany, která je nenároková a žadatelé nemají na její udělení subjektivní právo. V případě stěžovatelů neexistují žádné zřetele hodné důvody, které by pro udělení humanitárního azylu svědčily. Stejně tak žalovaný neshledal ani žádný z důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Navrhl tedy zamítnutí kasační stížnosti, případně její odmítnutí pro nepřijatelnost.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Kasační stížnost byla podána včas a osobami oprávněnými. Pokud se jedná o přípustnost kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatelé označili některé nové důvody nezákonnosti rozhodnutí žalovaného, které neuplatnili v předcházejícím řízení před krajským soudem, ačkoliv jim v tom nebránily žádné překážky. Konkrétně se jedná o stížní námitky týkající se nezohlednění „nejlepšího zájmu dítěte“ v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná, *„opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.“* Vzhledem k tomu, že v daném případě se nejedná o situaci, kdy je kasační stížnost postavena výhradně na důvodech dosud neuplatněných, nelze ji považovat jako celek za nepřípustnou. Nejvyšší správní soud nicméně bude v rámci přezkumu přihlížet pouze k těm námitkám, které již stěžovatelé uplatnili v žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Námitky týkající se nezohlednění „nejlepšího zájmu dítěte“ budou naopak jako nepřípustné ponechány stranou.

[16] Podmínkou věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je také její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[17] Pomineme-li otázku „nejlepšího zájmu dítěte“, jíž se Nejvyšší správní soud, jak již bylo uvedeno shora, nemůže zabývat, označili stěžovatelé za důvod přijatelnosti kasační stížnosti pochybení krajského soudu, které mělo za následek zásah do jejich hmotněprávního postavení. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že o takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování bude docházet i v budoucnu, nebo pokud krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního

práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby byla důvodem přijatelnosti kasační stížnosti (obdobně již výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 13/2006 – 39).

[18] V posuzované věci nicméně dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že výtky stěžovatelů ve vztahu k přezkoumávanému rozsudku jsou opodstatněné, neboť krajský soud nejenže se dopustil mylného výkladu hmotného práva, ale postupoval navíc i v rozporu s ustálenou judikaturou správních soudů ve věcech mezinárodní ochrany. Kasační stížnost stěžovatelů je proto přijatelná.

[19] Kasační stížnost je důvodná.

[20] Stěžovatelé žalovanému již v žalobě a poté rovněž v kasační stížnosti vytkli zejména nedostatečné zjištěné skutkového stavu, neboť se domnívají, že žalovaný v průběhu správního řízení nezajistil dostatečně aktuální a relevantní podklady. S těmito výhradami se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

[21] Řízení o mezinárodní ochraně se vyznačuje jistými specifiky, mezi něž se řadí rovněž nestandardní rozložení důkazního břemene mezi žadatele o mezinárodní ochranu a rozhodující správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je primárně povinen žadatel, nicméně vzhledem k tomu, že nezřídka není v jeho možnostech prokázat hrozbu nebezpečí pronásledování či vážné újmy jiným způsobem, než svojí hodnověrnou výpovědí, je na správním orgánu, aby k žádosti zajistil veškeré dostupné důkazy. Správní orgán tak především nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu. Jak již přitom Nejvyšší správní soud opakovaně zdůrazňoval ve svých dřívějších rozhodnutích, „*informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, a transparentní a dohádatelné*“ (rozsudek ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, obdobně též rozsudek ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71). V daném případě, nejenže nejsou informace o zemi původu zcela aktuální (zpravidla zachycují situaci na Ukrajině v průběhu roku 2014 či v první polovině roku 2015), ale především jsou zcela nevypovídající ve vztahu k azylovému příběhu stěžovatelů.

[22] Stěžovatelka v řízení o udělení mezinárodní ochrany podrobně popsala neutěšenou situaci v Záporožské oblasti, z níž se synem pochází. Zejména uváděla, že oblast je zcela zásadně dotčena ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, v blízkosti jejich domova se ozývá střelba, ve městě se nachází vojenská technika a ozbrojenci. V oblasti panuje výrazně zhoršená bezpečnostní situace, přičemž násilné incidenty, včetně teroristických útoků, ani mizení obyvatel, nejsou v místě ničím výjimečným. Přitom ukrajinská vláda situaci neřeší. Stěžovatelka zmínila i některé konkrétní případy násilí, které se v místě odehrály, a vyjádřila obavy o zdraví a život svého syna, který navíc trpí psychickými problémy a situaci velmi obtížně snáší.

[23] Žalovaný shora popsané skutečnosti náležitým způsobem nereflektoval a neobstaral v řízení žádné podklady, které by se věnovaly přímo situaci v Záporožské oblasti. Ve správním spise založené zprávy o situaci na Ukrajině a stavu dodržování lidských práv jsou v tomto směru zcela nedostačující, neboť k situaci v Záporožské oblasti mlčí. Nutno zdůraznit, že pokud se v těchto zprávách podává, že ozbrojený konflikt se odehrává toliko v Luhanské a Doněcké oblasti, nelze z toho bez dalšího dovozovat, že by snad obavy stěžovatelky byly neopodstatněné. Nelze přehlédnout, že Záporožská oblast přímo sousedí s oblastí Doněckou, a je tedy vysoce pravděpodobné, že bydliště stěžovatelů je konfliktem na Ukrajině negativně ovlivněno o poznání více než západnější části země. Do jaké míry tomu tak je, ovšem nelze z žalovaným obstaraných podkladů zjistit.

[24] Nejvyššímu správnímu soudu je známo, že žalovaný ve své správní praxi dlouhodobě vychází z určitého (v zásadě neměnného) okruhu zdrojů (zejm. zpráv Ministerstva zahraničí ČR, Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva či organizace Amnesty International). Jeho primární povinností ve správním řízení je nicméně náležitě osvětlit skutkový stav. Pokud jsou tedy pro tyto účely žalovaným běžně používané zdroje nepostačující, je na něm, aby obstaral i další důkazy vztahující se ke specifickým právním otázkám, jež je nezbytné v řízení objasnit. Obdobné závěry již ostatně Nejvyšší správní soud vyslovil v nedávném rozsudku ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 - 87, v němž mimo jiné uvedl: *„Pro posouzení, zda členové ruskojazyčné rodiny pocházející z oblasti Ukrajiny nepříliš vzdálené od míst, kde dochází k ozbrojenému ukrajinsko-ruskému konfliktu v jeho vnitrostátní i mezinárodní dimenzi, mají odůvodněný strach z pronásledování z důvodu své ruské národnosti či příslušnosti k sociální skupině ruskojazyčného obyvatelstva (...) či zda jim hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy (...) nepostačují obecné informace o zemi původu obsahující všeobecný popis stavu lidských práv na Ukrajině či konstatování demokratické a proevropské orientace centrální vlády v Kyjevě, ale je třeba si v souladu s čl. 4 odst. 3 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU a čl. 10 odst. 3 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU (a nyní i v souladu s § 23c zákona o azylu) obstarat dostatečně aktuální, důvěryhodné, objektivní a zejména přesné (adresné) informace o působení paramilitárních skupin jakož i dalších potenciálních původců pronásledování či vážné újmy v daném regionu, dále o tom, jakým způsobem tito potenciální původci zacházejí s ruským či ruskojazyčným obyvatelstvem, o jejich případném propojení s ozbrojenými silami či orgány veřejné moci Ukrajiny, jakož i tom, do jaké míry jsou ukrajinské orgány a ozbrojené složky schopny a ochotny zajistit před případným pronásledováním či vážnou újmou ze strany těchto subjektů ochranu, a případně, zda mají zmiňovaní žadatelé o udělení mezinárodní ochrany reálnou možnost nalézt ochranu před pronásledováním či vážnou újmou v jiné části Ukrajiny a zda lze po nich takové řešení spravedlivě požadovat (viz též čl. 8 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU).“*

[25] Citované závěry jsou pak přiměřeně použitelné na projednávanou věc. Povinností žalovaného je hodnotit každý jednotlivý případ individuálně, s přihlédnutím ke všem specifickým okolnostem. Nelze se tedy spokojit s tím, že žalovaný zcela konkrétní argumentaci stěžovatelů vypořádal pouze odkazem na všeobecné (k situaci v Záporoží nic nevypovídající) zprávy o zemi původu. Pokud se dále žalovaný zaštiťoval konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu vztahující se k situaci na Ukrajině, je třeba zdůraznit, že způsob, jakým tak učinil, svědčí o nepochopení jejího smyslu.

[26] Současná judikatura vychází z premisy, že situaci na Ukrajině nelze klasifikovat jako totální konflikt, který by měl za následek, že by byl každý civilista již pouze z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14 odst. 2 písm. c) zákona o azylu (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17, ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 - 28, či ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 - 31). Z tohoto důvodu je pak ve výsledku valná většina ukrajinských státních příslušníků odůvodňujících obavy z návratu na Ukrajinu probíhajícím válečným konfliktem se svými žádostmi neúspěšná. To však neznamená, že by bylo možné veškeré takovéto žádosti bez bližšího zkoumání hodnotit negativně.

[27] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS vyslovil, že nemá-li válečný konflikt charakter tzv. totálního konfliktu, musí žadatel *„prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy ve smyslu čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on.“*

[28] V daném případě stěžovatelé namítali, že jejich bydliště se sice nenachází přímo ve válečné zóně, nicméně v místě s ní bezprostředně sousedící, což zapříčiňuje nebývalé zhoršení bezpečnostní situace. Přitom namítali i ohrožení jejich zdraví a života. Za těchto okolností bylo na místě, aby žalovaný situaci v Záporožské oblasti náležitě ověřil, a pokud by se ukázala být tvrzení stěžovatelů pravdivými, aby dále zkoumal i možnosti vnitřního přesídlení. Takto se však nestalo, neboť žalovaný neobstaral žádné podklady, které by byly k situaci v Záporožské oblasti vypovídající, a možnostmi vnitřního přesídlení se pak v napadeném rozhodnutí vůbec nezabýval. Postup žalovaného považuje soud za tristní mimo jiné také proto, že stěžovatele (rozvedená matka s nezletilým dítětem trpícím psychickými problémy) lze bezesporu považovat za zranitelné osoby. To ostatně dokládá i obsah zpráv o zemi původu založených ve správním spise. *Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) září 2015* pak nejenže řadí ženy a děti do ohrožených skupin, ale upozorňuje také na ztíženou možnost jejich vnitřního přesídlení. Nad situací přesídlených žen vyjadřuje obzvláštní znepokojení s tím, že jsou ve zvýšené míře ohroženy sexuálním a genderovým násilím. Za těchto okolností je tedy nezbytné, aby žalovaný řádně vyhodnotil nejen to, zda stěžovatelům v místě jejich bydliště nehrozí vážná újma ve smyslu § 14 odst. 2 písm. c) zákona o azylu, ale dále také, nakolik může vnitřní přesídlení představovat reálnou alternativu řešení jejich situace.

[29] Pro dokreslení situace pak lze dodat, že tvrzení stěžovatelky o situaci v Záporožské oblasti a důvodech odcestování do ČR potvrdil i otec nezletilého stěžovatele. Podle notářského zápisu sepsaného dne 25. 8. 2016 při příležitosti návštěvy syna na území ČR (prováděn jako důkaz v řízení před krajským soudem) uvedl, že *„syn byl ustrašený, nemohl spát, nad bydlištěm létala vojenská letadla a okolo domu projížděla těžká vojenská technika. V našem městě dokonce tři děti přišly o končetiny, protože šláply na minu. D. psychický stav se zhoršoval a já se proto rozhodl podpořit svým svolením jejich vycestování z jejich rodné země, kde je jejich život neustále ohrožen probíhajícími vojenskými konflikty mezi Ukrajinou a*

ruskými separatisty." Je tedy zjevné, že rozhodnutí stěžovatelů opustit Ukrajinu a uchýlit se pod ochranu jiného státu, podpořil i otec dítěte.

[30] Lze uzavřít, že v průběhu správního řízení nebyl ze strany žalovaného náležitým způsobem zjištěn skutkový stav, pročež nelze učinit závěry o tom, zda stěžovatelé splňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany či nikoliv. Žalovaný posuzoval věc toliko šablonovitě, aniž by pečlivě uvážil důvody podané žádosti ve vztahu ke specifické situaci stěžovatelů. V dalším řízení bude na žalovaném, aby doplnil dokazování a opatřil podklady, na jejichž základě bude možné žádost stěžovatelů patřičně posoudit. Pro úplnost pak lze dodat, že pokud žalovaný poukazoval v soudním řízení na novější zprávy o situaci v zemi původu, které mají svědčit o zlepšení situace na Ukrajině, nemohl je soud reflektovat, neboť ani nejsou obsahem spisového materiálu. Nicméně neobsahují-li informace vztahující se přímo k bydlišti stěžovatelů, stěží je lze i tak považovat za dostačující.

VI. Závěr a náklady řízení

[31] S ohledem na výše uvedené je evidentní, že napadené rozhodnutí žalovaného nemůže obstát. Námitky stěžovatelů proto shledal Nejvyšší správní soud důvodnými, pročež přikročil ke zrušení přezkoumávaného rozsudku krajského soudu, který navzdory výše uvedenému vady napadeného rozhodnutí neshledal a žalobu stěžovatelů zamítl. Na tomto místě je nicméně třeba zdůraznit, že ačkoliv stěžovatelé v obecné rovině brojili proti rozhodnutí krajského soudu jako celku, žádná z konkrétních námitek nesměřovala proti výrokům III a IV rozsudku, jimiž byla přiznána odměna ustanovené zástupkyni stěžovatelů v řízení před krajským soudem JUDr. Aleně Prchalové a tlumočnici Doc. Ing. M. D., CSc. S ohledem na tuto skutečnost, a vzhledem k tomu, že odměny za zastupování a tlumočení již byly ze strany krajského soudu pravděpodobně vyplaceny, neshledal Nejvyšší správní soud důvody pro zrušení rozsudku krajského soudu jako celku, ale toliko ve výrocích I a II tohoto rozsudku. Ve zbytku byla kasační stížnost jakožto nedůvodná zamítnuta, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku.

[32] Vzhledem k tomu, že Nejvyšším správním soudem vytýkané vady mají původ v nesprávném postupu žalovaného, a již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalovaného, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[33] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Stěžovatelé měli ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jim tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu však nevyplývá, že by stěžovatelům v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly.

[34] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2017, č. j. 1 Azs 209/2017 - 31, byl zástupcem stěžovatelů ustanoven Mgr. et Bc. Filip Schmidt, LL.M. advokát se sídlem advokátem se sídlem Ovenecká 78/33, Praha 7. Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. odměnu a hotové výdaje ustanoveného zástupce hradí stát. Podle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., náleží advokátovi za jeden úkon právní služby v řízení o kasační stížnosti odměna ve výši 3.100 Kč. K této částce je podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky dále třeba připočíst náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč. Zástupci stěžovatelů náleží odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti (doplnění kasační stížnosti). Protože je zástupce stěžovatelů plátcem DPH, byla odměna za zastupování dále navýšena o částku odpovídající této dani. Celkově proto zástupci stěžovatele náleží odměna za zastupování ve výši 4.114 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. září 2017

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu